

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - Guido Gezelleschool te Brugge

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	46185
	Instelling	Vrije Basisschool - Guido Gezelleschool
directeur		Marleen VERVISCH
adres		Astridlaan 86 - 8310 ASSEBROEK
telefoon		050-37.00.75
fax		050-67.86.56
e-mail		guido.gezelleschool@compaqnet.be
website/URL		www.steinerschoolbrugge.be
	Bestuur van de instelling	966275 - Guido Gezelleschool-Basisschool Brugge te ASSEBROEK
adres		Astridlaan 86 - 8310 ASSEBROEK
	Scholengemeenschap	119925 - Steinerscholen Basisonderwijs te WILRIJK
adres		Boomsesteenweg 94 - 2610 WILRIJK
	CLB	114736 - Vrij CLB Brugge(n) te BRUGGE
adres		Sint-Maartensbilk 2 - 8000 BRUGGE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	28/11/2011, 29/11/2011, 30/11/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	30/11/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	08/12/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Marc Boone
	Teamleden	Luc Kyot

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	7
3.2 Kleuteronderwijs: lichamelijke opvoeding	9
3.3 Lager onderwijs: Nederlands	10
3.4 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding	11
3.5 Lager onderwijs: leren leren	12
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	13
4.1 Professionalisering	13
4.2 Begeleiding	15
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	18
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	19
6.1 Wat doet de school goed?	19
6.2 Wat kan de school verbeteren?	19
7. ADVIES	20
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	20

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. **SAMENVATTING**

Het pedagogisch denken en handelen in de basisschool Guido Gezelle vindt haar bron in de antroposofie van Rudolf Steiner. Getrouw aan die visie wil ze de kinderen de weg wijzen voor een harmonische levenshouding. Hierbij kunnen de kinderen aan hun eigen tempo en in persoonlijke expressie ontwikkelen. Om dit doel te bereiken vertoeven kinderen in homogene leeftijdsgroepen meerdere jaren bij dezelfde leerkracht. Leerkrachten van de basisschool blijven ook de klastitularis van de kinderen in de observatiegraad van de secundaire school die op dezelfde site is gevestigd. Tussen beide hoofdstructuren leven goede contacten en initiatieven op bestuurlijk, organisatorisch en pedagogisch vlak voor een transparante werking en de wederzijdse afstemming van het opvoedings- en het onderwijsaanbod. De school investeert extra lestijden aan euritmie, kleine klassen voor een individuele benadering en aan extra zorg voor hulpbehoevende kinderen.

Overwegend in het lager onderwijs stellen we een discrepantie vast tussen leraren die strikt de traditionele visie en aanpak van R. Steiner aanhouden en anderen die beseffen dat visie en aanpak van weleer niet zomaar kunnen getransformeerd worden naar de verwachtingen van de samenleving ten aanzien van het onderwijs, de ouders en de kinderen van de 21ste eeuw. Sommige teamleden (waaronder ook leidinggevenden) zien in dat men aan een bezinning en herbronning toe is voor een eigentijds opvoedings- en leeraanbod conform de uitgangspunten van de antroposofie. Maar om dat streefdoel te realiseren, dienen weerstanden bij een aantal onderwijsgevenden vooreerst weggewerkt.

Zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs wordt veel aandacht geschonken aan het milieu- en gezondheidsbeleid. Dat laatste steunt op de pijlers 'voeding' en 'beweging'. Dit vertaalt zich naar het verwerven van goede voedingsgewoonten en naar een regelmaat van bewegingsactiviteiten.

Uit een beperkte interne evaluatie blijkt dat de school een aantrekkingspool wordt voor nogal wat kinderen met één of meerdere leerstoornissen. De school bezint zich over de draagkracht ten aanzien van deze kinderen, hoe ze hiermee in de toekomst zal omgaan en hoe ze de leerplandoelen (en dus het verwachte niveau) kan blijven behalen. Doorgedreven zelfevaluatie via o.m. tevredenheidsonderzoeken, functioneringsgesprekken, outputanalyse, permanente nascholing van de i.v.m. de diverse leergebieden,... scoren tot op heden nog weinig effect.

In het **kleuteronderwijs** blijkt de nodige aandacht voor het leergebied **Nederlands**. De taalverwerving gebeurt op een overwegend geïntegreerde en intuïtieve manier. De kleuterleidsters kiezen ervoor geen vooropgestelde begrippenlijst na te streven (die nochtans borg kan staan voor maximale en ononderbroken taalstimuli). De problematiek van Nederlands onkundige kleuters stelt zich omzeggens niet. Op een eerder impliciete wijze hebben de kleuterleidsters aandacht voor de diverse taalaspecten. Voorbereiding op het aanvankelijk lezen is bewust geen streefdoel al komen wel eens op een speelse wijze elementen aan de orde. In het kleutervolgsysteem komen taalaspecten in beperkte mate aan bod.

Aan de **lichamelijke ontwikkeling** van het jonge kind wordt in de steinerpedagogie veel aandacht geschonken als basis voor een brede persoonlijkheidsontwikkeling. We bemerken dan ook gerichte aandacht voor dat leergebied op vlak van groot- en kleinmotorische ontwikkeling conform de leerplannen. De inschakeling van de euritmie-leerkracht wordt positief onthaald en betekent een meerwaarde in de bewustwording van het eigen lichaam, van zichzelf en van de andere. Het team legt de ontwikkelingsevolutie van de kleuters vrij genuanceerd vast in het kleutervolgsysteem. Het activiteitenaanbod kan nog verrijkt worden via meer gevarieerd lesmateriaal voor de leerkracht en bewegingsmateriaal voor de kleuters.

In het **lager onderwijs** bemerken we gerichte aandacht voor de diverse domeinen binnen het leergebied **Nederlands**. De visie en de aanpak liggen soms sterk verschillend van de ene tot de andere leerkracht op vlak van leerplanbewaking, het gebruik van ondersteunende materialen en wijze van beoordelen. Voor enkele technische aspecten worden op gezette tijden tests afgenomen, die soms leiden tot bijsturing op klas- en kindniveau. Sommige domeinen komen minder uit de verf, maar daarvoor verwijzen leerkrachten naar een geïntegreerde aanpak in andere leergebieden waaronder muzische vorming. Voor de deelaspecten spelling en lezen, beschikken de leerkrachten over enkele ondersteunende leerpakketten uit de handel. Bij stelproducten en andere geschreven teksten stellen we vaak een eerder slordig handschrift vast o.m. als gevolg van de gehanteerde visie op de schrijfontwikkeling.

Lichamelijke opvoeding krijgt een zeer diverse invulling afhankelijk van wie de opdracht op zich neemt. We stellen vast dat de leermeesters voor euritmie en voor lichamelijke opvoeding hun opdracht professioneel en bezielend uitbouwen. Ze tonen aan dat ze hun werking op de leerplannen afstemmen al kan een en ander nog geoptimaliseerd worden. Inzonderheid de leermeester voor lichamelijke opvoeding poogt in de moeilijke (materiële) werkomstandigheden de kinderen maximale ontwikkelingskansen te verschaffen. Dat kan niet gezegd worden van de klastitularissen die instaan voor de lichamelijke opvoeding. Hun werking is te eenzijdig gericht naar sport en spel, met te weinig variatie en diepgang, en bovendien niet aantoonbaar afgestemd op de leerplannen. Dit leidt tot de conclusie 'voldoet niet'. Omdat het inspectieteam van oordeel is dat de schoolleiding bereid is de situatie recht te trekken, deliberaert zij de 'voldoet niet' naar een gunstig advies.

Op schoolniveau hanteert men voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen **leren leren** een doordacht en transparant concept van bewaking. In de praktijk bemerken we dat de aandacht daarvoor, vooral leeft bij leraren in de derde graad van de lagere school. We stellen vast dat een brede aanpak nog ontbreekt: ook zonder eindtermen zouden de vastgestelde initiatieven vorm krijgen. Voor een systematisch opgebouwde aanpak zullen nascholing, vakliteratuur en (present)exemplaren van leerpakketten op niveau van de leraar en van de leerlingen noodzakelijk zijn.

Voor een degelijke **leerbegeleiding** zijn structurele voorzieningen: een kindvolgsysteem, al dan niet genormeerde tests, het zorgteam en de externe hulpverleners. In de kleuterklassen geeft men kinderen de kans om spontaan en ongeremd te ontwikkelen, te verwijlen waar er behoefte aan is en om uit te rijpen volgens eigen tempo eerder dan preventief te stimuleren. Doorheen de lagere school is een evolutie waarneembaar naar gerichte ontwikkeling van de cognitieve component waarbij toetsen het beheersingsniveau van de kinderen in kaart brengt. De schoolstructuur laat toe dat kinderen volgens hun eigen tempo en traject ontwikkelen wat zich vertaalt naar weinig zittenblijvers. Voor kinderen met extra zorg is een strategie voorzien van eerstelijns hulp door de klastitularis over interne ondersteuning via het zorgteam naar externe hulpverleners zoals het CLB en revalidatiediensten. De aard en diepgang op vlak van preventie en remediëring kunnen nog aan waarde winnen door bij het overleg vooral te focussen op de aanmaak van handelingsplannen waarbij wordt nagedacht over de noodzakelijke onderliggende vaardigheden om aan het probleem te verhelpen. De werking en ondersteuning door de zorgcoördinatoren kan geoptimaliseerd worden in het licht van maximaal kindereffect. De resultaten van de leerbegeleiding aan het einde van de rit blijken behoorlijk, maar de school beschikt niet over genuanceerde outputgegevens om verbeteracties te ontwikkelen.

Deskundigheidsbevordering is sterk gericht op de uitgangspunten zoals die door R. Steiner werd vooropgesteld. Andere vormen van nascholing kan als deze kaderen binnen de eigen pedagogie. Professionalisering van specifieke vakdidactiek gebeurt overwegend schoolintern of binnen de 'Federatie Steinerscholen in Vlaanderen' en via vakliteratuur die aanleunt bij de antroposofie. Sommige teamleden zien in dat de gerichtheid naar nieuwe

ontwikkelingen en tendensen in onderwijs (te) beperkt is, waardoor het onderwijsleeraanbod niet ten volle tegemoet komt aan de verwachtingen van de samenleving en aan een deel van de ouders. Bij een aantal leerkrachten leeft een vanzelfsprekendheid die uitgaat van de (lange) onderwijservaring en die primeert boven een bewuste reflectie op het eigen onderwijsgedrag.

Concluderend kunnen we stellen dat de school tegemoet komt aan de actuele verwachtingen van schoolleiden en -houden. Komt er nu op aan alle neuzen in dezelfde richting te krijgen voor een eigentijdse visie en aanpak, conform de maatschappelijke eisen en verwachtingen die tevens ook deze van sommige ouders zijn. Een sterk intern leiderschap kan richtinggevende bakens uitzetten waartoe de gevaren koers moet leiden. De inspectie gelooft in de groeikracht binnen het team en honoreert de school met een gunstig advies.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs	-
Nederlands	
lichamelijke opvoeding	
Lager onderwijs	-
Nederlands	
lichamelijke opvoeding	
leren leren	

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel	
Professionalisering	
Deskundigheidsbevordering	
Onderwijs	
Begeleiding	

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op:

3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

Motivering

- Voor alle leergebieden beschikken de kleuterleidsters over een oplijsting van de leerplandoelen waaraan ze activiteiten relateren. Maar ook vanuit de activiteiten lezen

we verwijzingen naar de leerplannen. De kleuterschool komt hiermee tegemoet aan de inspanningsverplichting ten aanzien van de decretale voorschriften. Een voorbeeld overigens van goede praktijk dat als voorbeeld kan staan voor deelaspecten in de lagere afdeling. Met een dergelijke werkwijze tonen de onderwijsgevers transparant en sluitend aan dat ze hun werking voor het leergebied Nederlands afstemmen op het goedgekeurde 'Leerplan Basisonderwijs Rudolf Steinerpedagogie'.

- Alle kleuterleidsters beschikken over een jaarplanning die per maand een oplistijng bevat van de activiteiten en verhalen die aan bod komen binnen elk jaarfeest. Daarnaast hanteert elke kleuterleidster een concreet uitgeschreven 'weekritme' en 'dagindeling'. (Deel)aspecten van Nederlands komen daarin voor, echter soms weinig expliciet.
- Aspecten van output refereren de leerkrachten aan de signaallijst, het gehanteerde observatieinstrument en het schoolrijpheidsonderzoek, die in hun totaliteit een vrij evenwichtig zicht geven op de streefdoelen en hun effecten. Vanuit het eerste leerjaar zijn nog geen signalen gekomen van opmerkelijke positieve of negatieve vaststellingen, temeer daar de eerste klas de werking van de derde kleuterklas aanvankelijk continueert. In het kleutervolgsysteem zijn in beperkte mate taalelementen afleesbaar. Op de signaallijsten -als aspect van de kleutervolgstategie- is een graduele ontwikkeling van de kleuters afleesbaar.
- De leerinhouden komen overwegend occasioneel aan de orde, veelal ingebed in de jaarfeesten. Intentionele momenten treffen we vooral aan bij rijmvers, liedjes, verhaal e.a. Een gestructureerd werkdocument voor gerichte aandacht aan variatie en gradatie treffen we niet aan.
- Taalontwikkeling krijgt aandacht tijdens frequente waarnemingsactiviteiten hoewel die minder systematisch gestuurd wordt via gerichte vraagstelling. Frequentie kring- en onthaalgesprekken hebben niet alleen als doel de leefervaringen te verwoorden, maar beogen ook de taalontwikkeling. Prentlezen is minder gebruikelijk als intentionele activiteit al kunnen teamleden voorbeelden aanreiken. Vertellen is een veelgebruikte werkvorm om de voorstelling en taalontwikkeling te stimuleren, voorlezen komt iets minder voor, vertellend voorlezen nog minder. Poppenkastspel wordt bewust geweerd o.m. om affectieve redenen, maar krijgt haar plaats via tafelpoppenspel met hand-, vinger-, stok-,... poppen waarbij ook de kleuters speel- en praatkansen krijgen. Poëzie en drama krijgen intentionele aandacht in de jaarfeesten (ochtendspel, euritmie, toneel). Uitspraak- en articulatiespelletjes komen eerder schaars aan de orde: als de nood zich voordoet of onder de vorm van (overwegend eind)rijm.
- Het werken met een doelenlijst voor begripsverwerving en -verwerking is niet ingeburgerd. Evolutie van receptieve naar productieve taalontwikkeling gebeurt op een spontane wijze volgens het perceptievermogen van de kinderen en wordt minder als intentioneel streefdoel vooropgesteld en bewaakt, behalve bij kleuters met taalarmoede of -retardaties. Leerkrachten verwijzen hiervoor ook naar het extra werk dat ze als planlast zouden ervaren.
- Voor aspecten van leesinitiatie verwijzen de leerkrachten naar het frequent vertellen, het voorlezen en het (beperkte maar op het jaarfeest afgestemde) boekenaanbod. Symboolbewustwording komt eerder sporadisch voor, bv. bij de kapstokken. Initiële leesvaardigheden verwerven is geen gericht streefdoel, toch kunnen de kleuterleidsters enkele voorbeelden aanreiken van speelse activiteiten waarbij onderliggende vaardigheden van het aanvankelijke leesproces gestimuleerd worden, bv. in verband met visuele en auditieve waarneming, analyse, synthese en geheugen. De school kiest er bewust voor geen audio en visuele hulpmiddelen in te schaken. Zo ook niet het omgaan met speelwerkbladen. Men aanvaardt dat kleuters reeds letters lezen en/of schrijven, maar hiervoor gaan geen gerichte stimuli uit.
- De leerkrachten beschikken over beperkte vakliteratuur, onder meer in het lerarenlokaal. Van specifieke nascholing i.v.m. taalverwerving en -activering evenals leesinitiatie wordt weinig gewag gemaakt.

3.2 Kleuteronderwijs: lichamelijke opvoeding

Voldoet

Motivering

- Eenzelfde te waarden werking als hierboven vermeld in punt 3.1 Nederlands, wordt gehanteerd bij Lichamelijke opvoeding. Om op een gestructureerde wijze tegemoet te komen aan de leerplannen voorzien kleuterleidsters vaste bewegingsmomenten in de weekplanning: het vaste kring-, arbeids- of seizoenspel, het geprogrammeerde tik-, bal-, spring- en touwspel,... Daarnaast zijn er frequent weerkerende activiteiten zoals naar het bos stappen en ook de kinderboerderij (niet tijdens de wintermaanden).
- De euritmieleerkracht refereert haar activiteiten aan enkele leerplandoelen, niet enkel naar de motorische competenties maar ook naar aspecten van persoonlijkheid en sociale gedragingen. Ze beschikt over een summier jaarplan waarin per periode van zowat zes weken de jaarfeesten en/of treffende verhalen, als uitgangspunt zijn opgenomen zodat er kan gesproken worden over een contextuele aanpak. Samenwerking en wederzijdse afstemming vinden o.m. plaats tijdens de kinderbespreking.
- De klastitularissen vinden het zinvol dat zijzelf instaan voor de bewegingsopvoeding omwille van de continuïteit en de gehechtheid van de kleuters aan hun juffie. De activiteiten gaan overwegend buiten en in de klas door, minder in de gymruimte. Bij de peuters zijn de bewegingsmomenten geïntegreerd in de klaswerking, zonder dat daarvoor specifieke momenten in de weekplanning zijn opgenomen. De kleuterleidsters beschikken over een beperkt materialenaanbod. Zo zijn er weinig fietsen. Behalve aan grootmotorische wordt ook aan kleinmotorische vaardigheden gerichte aandacht geschonken via boetseren, handwerkjes, de pennengreep.
- In het peuter-/kleutervolgsysteem zijn elementen van de lichamelijke ontwikkeling prominent opgenomen. De observaties kunnen aanzien worden als een leerlijn voor kinderen van drie tot zes jaar, gezien de diverse inhoud en overzichtelijk weergegeven worden per leeftijdscategorie. In het schoolrijpheidsonderzoek zijn eveneens elementen van bewegingsvaardigheden op vlak van grote en kleine motoriek expliciet aanwezig.
- De euritmieleerkracht noteert in een schrift over opmerkelijk kindgedrag en de motorische competenties.
- We stellen vast dat aan het leergebied lichamelijke opvoeding ruime aandacht wordt geschonken, meer dan wat noodzakelijk is om de leerplandoelen na te streven.
- Tactiele ervaringen verwerven via watermilieu (o.m. zwembad) komt minder aan de orde.
- Om hun gymactiviteiten inhoudelijk te vullen, baseren de onderwijsgevenden zich op recente en mindere recente vakliteratuur al dan niet vanuit een antroposofische visie, en dit aangevuld met eigen creatieve inbreng.
- De leerkracht euritmie beschikt over een syllabus met visieteksten en beoogde aspecten van de persoonsvorming en een didactische reader bij de opbouw van euritmie-activiteiten
- De leerkrachten hanteren een signaallijst per kleuter waarop de beoogde inhoud op groot- en kleinmotorisch vlak zijn uitgezet doorheen de kleuterleeftijd. Deze kan als zinvolle en overzichtelijke leerlijn gelden. In de observaties bemerken we ruime aandacht voor het aspect lichamelijke opvoeding op een gesloten en een halfopen registratiedocument. Sommige leerkrachten reiken voorbeelden aan van nascholing rond kleutergymmen. Vakliteratuur en naslagwerken zijn voorhanden, zij het eerder schaars.

3.3 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

Motivering

- In het schoolwerkplan is een jaarplanning opgenomen van leerjaar 1 tot 6 voor elk van de domeinen binnen Nederlands. Deze kan als een soort leerlijn fungeren met een systematische opbouw. Per 'periode' worden de inhouden vermeld voor elk van de leerdomeinen. Sporadisch en vooral afhankelijk van de ene tot de andere leerkracht zien we verwijzingen naar de leerplandoelen. Enkele leerkrachten werken reeds met de nieuwe leerplannen. Sommigen bewaken de 'Leerinhouden' i.p.v. de leerplandoelen. Een recente 'Aanvinklijst eindtermen' is nog niet veralgemeend in gebruik en is ook niet gebruiksklaar voor een visueel vaststelbare verticale samenhang. Van een gelijkgerichte en sluitende bewaking op schoolniveau kunnen we vooralsnog niet gewagen.
- Uit de planningsdocumenten blijkt dat technische aspecten als 'Spelling' (woordpakketten en werkwoordvorming) en 'Spraakunst' (zins- en woordleer) bij sommige leerkrachten overgewaardeerd worden in vergelijking met bijvoorbeeld 'Taalrijkdom' evenals 'Spreken' en 'Luisteren'. Volgens sommigen komen deze domeinen meer geïntegreerd aan de orde, o.m. bij aspecten van muzische vorming, geschiedenis, e.a. Onderwijsleerpakketten uit de handel voor de kinderen zijn voorzien voor één of enkele leerdomeinen. Leerkrachten zoeken overwegend individueel naar de voor hen meest geschikte ondersteunende materialen.
- Elke leerkracht reikt voorbeelden aan van concrete streefdoelen voor de verschillende domeinen binnen Nederlands, sommigen verwijzen naar hun planningsdocumenten, anderen enten deze zoveel als mogelijk op de steinerpedagogie: spreken, reciteren, letterkwaliteit aanvoelen,...
- We stellen vast dat de geëigende wijze voor het aanvankelijk (technisch) schrijven vaak aanleiding geeft tot slordig en moeilijk leesbaar handschrift, ook in de hogere klassen al is daar enige verbetering merkbaar.
- Voor 'Stellen' verwijzen leerkrachten naar stelvormen binnen de lessen Nederlands maar evenzeer naar andere leergebieden: het schrift voor wereldoriëntatie, een eindwerk, communicatie met andere steinerscholen.
- Men gaat ervan uit dat de kinderen sommige leerinhouden een jaar later dienen verworven dan in het traditioneel onderwijs, waarna -vanaf de vierde en vijfde klas- een inhaalbeweging volgt. De periodieke, genormeerde toetsen worden hierop afgestemd. We stellen vast dat ruim een derde van de kinderen in het vierde leerjaar nog niet vlot technisch hardop leest.
- Voor het technisch lezen worden de AVI-niveaus gehanteerd. Leerkrachten verwoorden dat ze het vatten van de semantiek door de leerlingen zowat even belangrijk vinden als het technisch lezen op zich. Het bepalen van het AVI-niveau gebeurt op systematische wijze in het tweede leerjaar en op vraag of volgens noodzaak in de andere leerjaren. De praktijk zou uitwijzen dat voor spelling de achterstand minder bedraagt dan een jaar en dat in de zesde klas de toets van 'midden zesde leerjaar' wordt gehanteerd. Voor de objectiviteit is een regeling getroffen waarbij de klasleerkracht niet aanwezig is tijdens de toetsafname.
- Sommige leerkrachten maken een analyse van de genormeerde of de zelf aangemaakte toets, bv. na een 'periode' om klassikaal of individueel bij te sturen. We kunnen hierin niet veralgemenen. De testresultaten worden gecentraliseerd bij de zorgleerkrachten. Werken op onderliggende niveaus op basis van een concreet handelingsplan treffen we niet aan. Kinderen kunnen volgens eigen tempo hun taken afwerken waarbij vluggerds extra opdrachten krijgen. Specifiek ondersteunend materiaal voor hoogbegaafden is niet echt aanwezig voor het leergebied Nederlands.

- Sedert dit jaar wordt een nieuw volgsysteem gehanteerd waarbij de resultaten middels een ordinale schaal worden geregistreerd per trimester en/of per periode naargelang de klaswerking.
- Uit de inventaris van de 'Didactische naslagwerken en materialen' leiden we af dat de leerkrachten over beperkt specifiek ontwikkelingsmateriaal en bronnenboeken beschikken voor Nederlands, inzonderheid voor spelling en lezen. Dat is afkomstig uit de handel of vanuit de steinerbegeleiding.

3.4 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding

Voldoet niet

Motivering

- Naar analogie met euritmie in de kleuterafdeling treffen we ook in de lagere afdeling eenzelfde concept van leerlijn aan van leerjaar 1 tot 4 op basis van één lestijd per week. Niveau en omvang evolueren volgens de leeftijd van de kinderen. Alleen in de eerste graad bemerken we verwijzingen naar de leerplandoelen. Eveneens in de eerste, maar ook in de tweede graad stemmen de inhouden overeen met de 'uitbreiding euritmie' uit het leerplan.
- Wegens onvoldoende beschikbaarheid van euritmieleerkrachten wordt dit schooljaar geen euritmie georganiseerd in de leerjaren 5 en 6. Gemeenschappelijke doelstellingen die in elke periode aan bod komen zijn gerelateerd aan de leerplandoelen van lichamelijke opvoeding (evenals aan muzische vorming). De opleiding van de leermeester als docente euritmie en haar enthousiasmerende uitstraling zorgen voor een kwalitatief hoogstaande invulling van haar opdracht.
- Onder meer omwille van het huidige lestijdenpakket worden de gymlessen dit schooljaar tot en met het derde leerjaar gegeven door de klasitularissen (of een vervangende leerkracht). Vanaf het vierde leerjaar worden de lessen gegeven door een leermeester lichamelijke opvoeding. Deze regeling kan naar verluidt elk jaar herzien worden.
- Waar de lessen gegeven worden door de leerkrachten, stellen we vast dat ze daarvoor niet over een jaarplanning beschikken (of die naam waardig) en ze zijn vaak een 'kopie' van de 'Leerinhouden' uit het leerplan. De al dan niet afstemming op de leerplannen bepaalt de leerkracht zelf. Het gaat er overwegend of uitsluitend over 'sport en spel' evenals over wekelijks weerkerende activiteiten zoals wandelen naar de kinderboerderij, het leliepark en het bos, verrijkt met bewegingsactiviteiten wanneer het jaarfeest er zich toe leent. Specifieke opleiding of nascholing, vakliteratuur of lespakketten zijn weinig voorhanden op een 'spelboek' en enig persoonlijk materiaal na. De eigen creativiteit neemt er een belangrijke plaats in. In combinatie met een zeer beperkt materiaal aanbod en het ontbreken van een gymruimte leidt dit ertoe dat het aanbod en de kwaliteit ontoereikend zijn.
- Dat ligt anders bij de gymleerkracht die in lichamelijke opvoeding en het zwemmen voorziet bij de leerjaren 4 tot 6 en één lestijd in het derde leerjaar. Hier ligt geen formele taakverdeling vast tussen de gymleerkracht en de titularis, die overwegend 'Sport en spel' geeft. De gymleerkracht beschikt over een degelijk uitgebouwde jaarplanning met verwijzing naar het leerplan. Voor een sluitende bewaking en een harmonisch evenwichtig aanbod kan nog een en ander bijgestuurd worden. Behalve de aandacht voor de motorische competenties blijkt uit de observaties dat de leergebiedoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden en leren leren gerichte aandacht krijgen.
- Vaststelbare output is moeilijk aantoonbaar: de school neemt geen genormeerde tests af en participeert niet aan schooloverschrijdende (SVS-)initiatieven. Men verantwoordt dit vanuit de keuze tegen al wat in de competitieve sfeer ligt. Voor het zwemmen in klas 4 en klas 5 (telkens een half schooljaar) geldt de verwachting dat de kinderen aan

het einde van klas 5 een 1500 meterbrevet halen. Een streefdoel dat op hooguit enkele uitzonderingen, gehaald wordt. In de andere klassen krijgen kinderen in principe niet de kans om aan schoolzwemmen te doen.

- Leergebiedoverschrijdende, horizontale samenhang komt voor wanneer de gelegenheid zich voordoet. Klasleerkrachten die instaan voor de gymlessen staven dit met voorbeelden. Bij de gymleerkracht komt dat minder voor. Er leven geen afspraken rond het informeren van de gymleerkracht over mogelijke pathologieën van kinderen die nieuw zijn voor de leraar. Men verwijst naar spontaan en occasioneel overleg.
- De evolutie van de fysieke ontwikkeling bij de kinderen wordt vastgelegd via observatie en geregistreerd met een ordinale schaal verrijkt met eventuele schriftelijke commentaar. Zo ook in verband met aspecten van verantwoord en veilig bewegen, bewegen als persoonlijkheidsontwikkeling en sociaal gebeuren. De euritmieleerkracht beschikt over een eigen leerlingvolgsysteem met aandacht voor een graduele uitbouw. De kinderen worden per klas (van 1 tot 4) op een achttal belangrijke componenten beoordeeld. Hieruit blijkt ook aandacht voor de specifieke inhoud, activiteiten en gedragsvormen die worden nagestreefd, geobserveerd en geregistreerd.
- De gymleraar reikt voorbeelden aan van differentiatievormen om tegemoet te komen aan de talenten en de grenzen van elk kind. Van bovenstaande merken we weinig of geen sporen bij de kinderen die gymles krijgen van hun klastitularis. Op het jaarlijks getuigschrift worden de ervaringen van de euritmie- en van de gymleerkracht naast deze van de klastitularissen genoteerd.
- Omdat de school niet over een gymzaal beschikt, wijkt men uit naar gebouwen van BLOSO of naar de sporthal Daverloo. Beide zijn betalend en momenteel zijn er verbouwingen wat een kwalitatief leeraanbod tijdelijk bemoeilijkt. Het aanbod van materiaal op school is daarenboven schaars zodat men er moeilijk in slaagt de eindtermen te bereiken.
- De betrokken lesgever bepaalt het al dan niet dragen van sport- en gymkledij door kinderen én de lesgever zelf... noodzakelijk nochtans om de goede gewoontevorming via o.m. de voorbeeldfunctie te realiseren rond hygiëne en bewegingsvrijheid. Er zijn geen afspraken op schoolniveau over het al dan niet geven van de gymlessen bij eventuele afwezigheid van de gymleraar evenals over het doorgeven van de voorziene lesfiches.
- De gymleerkracht woont in de regel de vergaderingen op school bij, hij heeft een functioneringsgesprek achter de rug en een lesbijwoning werd georganiseerd. Niemand op school coördineert momenteel de bewegingsinitiatieven voor een betere afstemming op mekaar.
- Voor schoolspordagen verwijst de gymleerkracht naar occasionele activiteiten zoals de Olympische spelen, een schaatsmiddag, groot spel ter gelegenheid van jaarfeesten.
- De gymleraar kan voorbeelden aangeven van gevolgde nascholing binnen en buiten de steinervisie en -pedagogie. Voor de inhoudelijke vulling van de lessen doet hij een beroep op vakliteratuur en lessenspakketten uit de handel. Dat kan niet gezegd van de reguliere klasleerkrachten die niet zijn opgeleid voor dat specifiek leergebied, onvoldoende planmatig werken en het leeraanbod onvoldoende afstemmen op de leerplannen.

3.5 Lager onderwijs: leren leren

Voldoet

Motivering

- Het leerkrachtenteam heeft recent voor elk leerplandoel en per klas een inventarisering aangemaakt van activiteiten om aan dat leerplandoel tegemoet te komen. Deze inventaris werd door een teamlid geredigeerd maar kan verfijnd en beter op mekaar

gradueel afgestemd worden. Zodoende kan deze borg staan voor een brede en continue uitbouw op basis van minimale afspraken waarbij de eigen inbreng in de klas van de klastitularis mogelijk blijft.

- De oplijsting per klas waarborgt een ononderbroken ontwikkelingslijn met oog voor een gevarieerde en gegradeerde aanpak. Een werkwijze die als voorbeeld van goede praktijk kan gelden voor andere leergebieden binnen de school. We vermelden in de marge dat dezelfde strategie werd gevolgd voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen voor sociale vaardigheden (nog niet voor ICT).
- Aspecten van leren leren interpreteren leerkrachten hoofdzakelijk vanuit de kindontwikkeling zoals R. Steiner deze omschrijft: nabootsen - navolgen - helder denken. Gerichte aandacht voor dat aspect komt dan ook overwegend in de derde graadsklassen van de lagere school aan de orde. Deze leerkrachten geven voorbeelden van gerichte aandacht: enkele mnemotechnische middeltjes, een register van een encyclopedie hanteren, het raadplegen van (digitaal) bronnenmateriaal in de bibliotheek, in beperkte mate het gebruik van de schoolagenda, het uitwerken van een spreekbeurt, mindmapping al eens in de hoogste klassen, het 'eindwerk' van de kinderen. De leerkrachten uit de bovenbouwklassen van de lagere school verwijzen hierbij ook naar de observatiegraad van het secundair onderwijs.
- In het kader van de eerstelijnszorg verwoorden enkele teamleden het gebruik van een stappenplan bij (deel)taken al kon de inspectie dat niet vaststellen.
- Het inspectieteam stelt vast dat de teamleden minder zicht hebben op de vele aspecten en mogelijkheden voor het zelfstandig verwerven van leerinhouden, voor een gevarieerde probleemoplossing en voor de integratie van probleemoplossende vaardigheden. Dit is o.m. het gevolg van het ontbreken van gerichte nascholing evenals naslagwerken of leerpakketten daaromtrent. Het gebruik van ondersteunende (visuele) strategieën voor algoritmen en heuristieken komt weinig voor en is minder gekend bij een aantal teamleden, de goede initiatieven ten spijt.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Motivering

- In het schoolwerkplan lezen we een uitgeschreven strategie voor teamleden die nieuw op school komen. Voorafgaande gesprekken met alle geledingen bepalen de al of niet aanname. De personeelsmandataris zorgt voor een intense begeleiding bij de aanvang, inzonderheid i.v.m. de steinervisie en het effect ervan op het pedagogisch-didactische handelen. De leerkracht krijgt een collega toegewezen voor de dagelijkse gang van zaken, hospiteren bij collega's hoort tot de geplogenheid. De directie staat in voor de opvolging via klasbezoeken. Op niveau van de 'Federatie Steinerscholen in Vlaanderen' evenals in Nederland (tijdens de schoolvakantie) worden inscholingssessies georganiseerd, waarvan men verwacht dat de betrokken leerkrachten deze volgen.

- Uit het nascholingsbeleid en het schoolwerkplan blijkt dat de nascholing voor de ervaren leerkrachten sterk gericht is naar de visie en uitwerking van de steinerpedagogie: de implementatie van de eigen pedagogie blijft prioritair. Op de tweede plaats komt de nascholing i.v.m. 'moderne onderwijsideeën' indien tijd en financiën het (nog) toelaten en indien deze kadert binnen de eigen pedagogie. Voor dit schooljaar staan volgende prioriteiten in de focus: rapportering, het leerlingvolgsysteem, differentiatie en remediëring.
- Functioneringsgesprekken (die naam waardig), zijn inmiddels opgestart. Uit bevraging van leraren blijkt dat sommigen het vaak moeilijk hebben om hun eigen functioneren kritisch te benaderen. Een aantal leerkrachten ervaart niet meteen de nood aan nascholing en ze zijn zich niet altijd bewust dat ze dringend aan een inhaalbeweging toe zijn. Dat blijkt o.m. uit het (individueel) nascholingsplan van de school. Een mentaliteitswijziging dringt zich op opdat alle leraren open staan voor vernieuwende didactische principes en werkvormen in combinatie met de steinervisie. Een persoonlijk ontwikkelingsplan gekoppeld aan functionerings- en evaluatiegesprekken wordt meer en meer een noodzaak.
- Sommige leidinggevenden zien in dat de kwaliteitszorg op de school (in haar brede betekenis) prioritair dient geanalyseerd en bijgestuurd. Al lijken de teamleden het daarmee eens, de wil tot de concrete daad en voor een effectieve bijsturing wekt bij sommige leraren weerstand op waardoor visie en aanpak zich meer en meer gaan distantiëren van de verwachtingen van de huidige samenleving, c.q. de ouders. Toch lezen we in de 'Opdrachtsverklaring': *"De Guido Gezelleschool wil steeds sensitief zijn voor de tijdsgeest van de wereld van vandaag en morgen en wat dit bij kinderen teweegbrengt."* De praktijk wijst uit dat dit streefdoel niet altijd strookt met de werkelijkheid.
- Voor deskundigheidsbevordering verwijzen de teamleden behalve naar de officiële kindvrije studiedagen waarbij deskundige leraren, een antroposofisch arts, een heileuritmist, ... de teamleden komt informeren. Korter op de bal en meer naar de klaspraktijk toe verwijzen de onderwijsgevenden naar de wekelijkse pedagogische colleges, frequente overlegmomenten, hospiteren binnen de eigen school maar ook erbuiten.
- De meeste leerkrachten staan open voor de implementatie van de (nieuwe) leerplannen, waarmee sommigen reeds initieel hun werking conformeren.
- Zorgleerkrachten verwoorden nascholingsinitiatieven om hun zorgwerking bij te sturen. Andere momenten van professionalisering zijn er bij contacten met andere steinerscholen en tijdens frequente formele en informele overlegmomenten die plenair of per niveau doorgaan. Schooloverstijgend wordt ook wel eens per klas aan intervisie gedaan. Teamleden zien de school(des)organisatie als een rem voor het volgen van in-service-bijbscholing. De brochures van de (vele) nascholingsinstanties zijn ter inzage, maar het beleid moedigt deze nascholing niet echt aan. Er liggen geen minimale verwachtingen vast voor individuele nascholingsinitiatieven.
- Leerkrachten die nascholing volgden, brengen verslag uit tijdens een daaropvolgend college.
- Uit het nascholingsplan en de mediatheek blijkt eveneens een sterke gerichtheid naar de antroposofie en de concretisering ervan via verhalenboeken, vingerspelletjes, kunstzinnige naslagwerken, e.a. Het zijn overwegend de 'Vakleerkrachten' of leraren met een specifieke opdracht die voorbeelden aanreiken van nascholingsinitiatieven die hun dagelijkse praktijk ten goede komt, waaronder de gym-, zorg- en enkele vakleerkrachten.
- Infomatiebronnen zijn voorzien voor kinderen met afwijkend lees-, reken- of schrijfgedrag. Hulpverlenende strategieën (waaronder sticordi-maatregelen) en syllabi over effectief lesgeven en klasmanagement met aandacht voor een gedifferentieerde aanpak, liggen ter inzage. Didactische tijdschriften, prospectiekansen, presentexemplaren zijn er weinig.

- We concluderen dat binnen de school een cultuur heerst van permanente nascholing i.v.m. de opvattingen van R. Steiner, inzonderheid wanneer die door de school of centraal wordt georganiseerd. maar dat men soms weinig oog heeft voor individuele, vernieuwende initiatieven daarbuiten.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid.

Motivering

- Voor een maximale kindopvolging en zorgverlening is op schoolniveau een strategie uitgezet met verantwoordelijke personen met een eigen taakinvulling. Het zorgteam is op elk van de zorgniveaus ook betrokken partij, evenals de directie.
- Om de beginsituatie van de kinderen van meet af aan te kunnen inschatten en de verdere werking hierop af te stemmen, wordt een procedure gevolgd van aanname-onderzoek en mondelinge evenals schriftelijke informatie-uitwisseling tussen ouders en de betrokken teamleden, waaronder het zorgteam. Voor kinderen met extra zorg wordt desgevallend het CLB en de schoolarts ingeschakeld in het licht van de draagkracht van de school. De school organiseert geen GOK-lestijden.
- Om het ontwikkelingsverloop van de kinderen in de kleuterklas te volgen, beschikt de school over een gestructureerde signaallijst aangevuld met een aangepaste observatielijst voor peuters en voor kleuters. Hierin komen diverse componenten van de persoonsvorming aan bod naast enkele leergebieden
- Het team voert bij de overgang van de kleuter- naar de lagere school (in principe de eerste jaarhelft van het kalenderjaar waarin het kind zes jaar wordt) een schoolrijpheidsonderzoek uit, samen met enkele specifieke opdrachten, bv. de spot-check. Deze neemt zij ook af tijdens tweedeklassonderzoek en bij nieuwe leerlingen. Samenwerking tussen de kleuter- en de lagere school ligt niet meteen voor de hand omdat de leerkracht van het eerste leerjaar op dat ogenblik titularis is van het vierde leerjaar. Toch worden jaarfeesten en enkele andere initiatieven gezamenlijk georganiseerd.
- De onderzoeken bij de overgangen gebeuren door de zorgcoördinator of de kleuterjuf, eventueel aangevuld met een onderzoek door een antroposofische (school)arts. Bij twijfel wordt overleg georganiseerd met de ouders, de betrokken leraren, het zorgteam, de pedagogisch gevolmachtigde en eventueel een CLB-medewerker. De klassenraad formuleert het uiteindelijke advies en de eindbeslissing ligt bij de ouders.
- Bij de overgang van het vierde naar het vijfde leerjaar maken de kinderen vooraf kennis met hun nieuwe leerkracht. De overgang van de basis- naar de secundaire school wordt voorbereid via een ouderavond halfweg het schooljaar. Voor de kinderen die de R. Steiner secundaire school volgen, werken het niveau-overschrijdend koor en de jaarfeesten van klas 5 tot klas 8 drempelverlagend. Dezelfde leerkracht blijft immers de titularis van genoemde klasgroepen.
- Naast het schoolrijpheidsonderzoek wordt ook een 'Tweede klassonderzoek' afgenomen dat niet zozeer een test of niveaubepaling wil zijn, dan wel een ontwikkelingsonderzoek dat een beeld geeft op kind- en klasniveau. Toch lezen we in het schoolwerkplan dat onderzoek gebeurt naar aspecten van technisch en van begrijpend lezen, schrijven, spelling en 'rekenen'. Ouders worden hierover geïnformeerd.
- Om de evolutie van het individuele kind te kunnen volgen, beschikt de klasleerkracht over de informatie uit de 'intake-procedure', het leerlingendossier, de eigen informatie, info door het CLB en eventueel externe hulpverleners en de schoolarts.

- Wegens onvrede over het gehanteerde leerlingvolgsysteem, volgt dit schooljaar een try-out van een aangepaste versie waarbij de diverse leergebieden expliciet onder de aandacht komen. Naar verluidt wordt vanuit de Federatie gewerkt aan een uniform kleutervolgsysteem.
- Wekelijks wordt een pedagogisch college georganiseerd waarop kinderbespreking een vast item is. Hiervoor werd nascholing gevolgd en is een strategie uitgeschreven
- De klastitularis en de medeverantwoordelijke zorgleerkracht bespreken op gezette tijden de zorgvragen. MDO's worden op vraag georganiseerd.
- Behalve de jaarplanning beschikken alle leerkrachten ook over een weekplanning. Een korte termijnplanning onder de vorm van een 'Klasboek' krijgt een zeer verscheiden invulling naar structuur en inhoud. In het kleuteronderwijs treffen we een summier dagplanning aan, gekaderd in een ruimer concept van weekplanning. Sommige leerkrachten vinden het niet meer nodig een dagplanning op te maken voor een degelijke leerbegeleiding. Ondanks het feit dat ze elk schooljaar zich moeten inwerken in de nieuwe/vernieuwde materie. Of een dergelijke werkwijze in het belang is van het kind of eerder tegemoet komt aan het comfort van de leerkracht is een open vraag.
- De school beschikt over een inventaris van de leermiddelen per klas en van naslagwerken in de mediatheek. Het team is er zich van bewust dat deze kan aangepast en geüpdatet worden voor een transparant en functioneel gebruik, anderen hebben niet echt weet van het bestaan hiervan.
- Voor het hoofdonderwijs wordt in de regel na elke 'periode' het bereikte beheersingsniveau in kaart gebracht via observatie van de werkresultaten, gerichte toetsen, huistaken, e.a. Een concept is voorhanden waarin diverse persoonlijkheidsaspecten en alle leergebieden (op lichamelijke opvoeding na) zijn opgenomen en beoordeeld worden met een ordinale schaal. Het is gebaseerd op het leerlingvolgsysteem dat driemaal per jaar wordt aangevuld om de evolutie van elk kind op te volgen.
- Aan het einde van elk schooljaar krijgen de kinderen een getuigschrift waarin aspecten van algemene persoonsvorming voorkomen, naast de leerresultaten van het afgelopen jaar. Sedert een paar jaar wordt na het eerste semester ook een evaluatie van het kind aan de ouders bezorgd. Over de invulling liggen in het schoolwerkplan afspraken vast.
- Voor het al dan niet toekennen van het getuigschrift aan het einde van de basisschool en het advies voor het voortgezet onderwijs worden de leerlingen hoofdzakelijk beoordeeld op hun werk- en leervermogen vanuit de evolutie die kinderen doormaakten op vlak van willen, voelen en denken.
- Binnenklasdifferentiatie richt zich hoofdzakelijk naar persoonlijke hulp en instructie voor kinderen met problemen. Een extra oefeningenaanbod voor vlugge en schrandere kinderen wordt voorzien. Waar differentiatie voorkomt, is dat bij de meeste leerkrachten gebaseerd op tempo, minder op verdiepingsleerstof of aanverwante opdrachten. Aangepaste taken voor vlugge en hoogbegaafde leerlingen en specifieke opdrachten voor risicokinderen treffen we eerder schaars aan.
- Voor kinderen met specifieke problemen staat de school open, gezien een grote heterogeniteit van kinderstroom behoort tot de steinervisie. Door het team wordt dan nagegaan of de geëigende aanpak de draagkracht van de school al dan niet overstijgt. De zorgcoördinatoren zijn hierbij betrokken.
- Uit de praktijk leiden we af dat de zorgleerkrachten overwegend structureel en organisatorische werk verrichten: observeren, gesprekken organiseren, waar het kan handvaten aanreiken, contact met alle betrokkenen. Het werken met kinderen door de zorgleerkrachten gebeurt vraaggestuurd en kan aan waarde en intensiteit winnen. Nogal wat kinderen leiden aan dyslexie: sticordimaatregelen willen hieraan tegemoet komen.
- Er is een handelingsplan in de zorgwerking in gebruik, maar daarop worden eerder de zorgvraag en praktische afspraken genoteerd, minder de onderliggende vaardigheden die nochtans cruciaal zijn voor maximaal zorgverbredend effect. Het aanmaken van

zorgfiches volgens de aard van het probleem, is niet aan de orde. In het leerlingendossier zijn de datum en de inhoud van de interventies afleesbaar. Vooral bij jonge kinderen staan sommige leerkrachten eerder huiverig tegenover zorginterventies en geven er de voorkeur aan de kinderen te laten uitrijpen.

- De zorgcoördinatoren zien hun taak als mediator tussen de leerkracht, de ouders en de kinderen. Ze staan tussen de leerkrachten en zien hun taak minder als beoordelend en (bij)sturend. Interventies bij kinderen gebeuren overwegend buiten de klas. Het komt eveneens voor dat ze ondersteunend werken in de klas tijdens de inoefenfase van de les. In de bovenbouwklassen gaat het overwegend naar aspecten van cognitieve aard.
- Een zorgbreed overzicht is in het schoolwerkplan uitgeschreven als een stappenplan op zes niveaus. Voor elk van de niveaus worden inhoud en verantwoordelijke personen vastgelegd gaande van de klastitularis als eerstelijnszorg tot de additieve hulpverleners en het buitengewoon onderwijs. Een handelingsgerichte aanpak is uitgeschreven en is achtereenvolgens gebaseerd op de waarnemings-, de diagnostische, de handelings- en de afrondingsfase. Meer concreet is een olijsting gemaakt van de zorgtaken bestemd voor de klastitularis, voor de zorgcoördinatoren en voor externe hulpverleners.
- De zorgleerkrachten zijn betrokken bij de afname en/of de analyse van methode overstijgende toetsen, bv. voor de schoolrijpheidstest, voor spelling en voor wiskunde. Daarna wordt overleg georganiseerd (ev. met ouders) om uitvallen te detecteren. Alle verslagen van gesprekken en van interventies worden bewaard in het leerlingendossier. Er wordt bepaald hoe de hulpverlening zal verlopen: via klasinterne differentiatie, via de inschakeling van zorgleerkrachten of middels externen. Het ligt in de bedoeling van de Federatie een uniform leerlingvolgsysteem aan te maken voor de steinerscholen in Vlaanderen.
- Het is de leerkracht die bepaalt of en hoe de dagelijkse vaststellingen en resultaten worden geregistreerd: klaslijsten, notitieschrift, ... vaak gaat het om zelf ontworpen concepten die verschillen van de ene tot de andere leerkracht. Hetzelfde kan gezegd over de wijze van registreren van de resultaten van de kinderwerken: verbale noot, punten, aantal fouten (met de bedoeling dat zo laag mogelijk te houden).
- De school opteert er niet voor externe hulpverleners in te schakelen tijdens de schooluren. Voor heel wat kinderen die revalidatie volgen, gebeurt dit buiten de schooluren. De samenwerking en de contacten met deze additieve experts verlopen vlot. De communicatie gebeurt mondeling en/of via een heen-en-weerschrift. Frequentie wissels bij de CLB-consulent, leiden ertoe dat deze minder voeling hebben met de steinerpedagogie en soms acties vooropstellen waar het team niet ten volle achter staat.
- De zorgleerkrachten hebben destijds een aangepaste opleiding genoten en geven voorbeelden van nascholing die hun deskundigheid bijstuurde. Daarenboven beschikken ze over verschillende naslagwerken die hun praktijk verrijken.
- Outputgegevens om de leerbegeleiding bij te sturen zijn er in beperkte mate en hebben niet echt een normatief karakter. Aangezien de meeste kinderen na de lagere school overgaan naar klas 7 (eerste jaar secundair onderwijs) met dezelfde leerkracht van het lager onderwijs als titularis krijgen zowat alle outcomes een A-attest. Van enkele leerlingen die na het lager onderwijs naar een andere school gaan, worden alleen de eindprocenten meegedeeld door de betrokken school. De resultaten zouden naar verluidt behoorlijk zijn. Ze verschaffen weinig concrete informatie naar de diverse persoonlijkheidsaspecten en leergebieden. Ze hebben zodoende nog niet geleid tot een doorgedreven analyse van de resultaten, desgevallend gekoppeld aan verbeteracties.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De 'Federatie Steinerscholen in Vlaanderen' heeft een structuur uitgezet voor de beleidsvoering op macroniveau. Op schoolniveau is een beleidsorganigram uitgeschreven. Uitgangsbasis hierbij zijn de democratische overlegorganen en de gedeelde verantwoordelijkheid. De autonomie van iedere leerkracht staat centraal in het pedagogisch denken en handelen waaronder de gehanteerde leerprocessen binnen de eigen klas.
- Het eigenlijke schoolbestuur wordt gedragen door de algemene vergadering van de 'VZW Guido Gezelleschool Basisschool Brugge'. Deze vzw draagt de formele eindverantwoordelijkheid en staat ook in voor het bevorderen en het actueel houden van het gedachtengoed van de antroposofie en de steinerpedagogie. In deze 'Raad van Bestuur' zetelen personeelsleden, ouders en vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap. Ondersteunend zijn meerdere werkgroepen actief met een afgebakende taakomschrijving.
- De opdracht van de directie wordt (mede) waargenomen en uitgevoerd door het coördinatieteam dat functioneert zowel voor basis- als voor het secundair onderwijs. Het bestaat uit het hoofd van de administratie, de pedagogisch gevolmachtigden en de personeelsmandataris (die tevens gedelegeerd bestuurder is). Het coördinatieteam is verantwoordelijk voor de concrete schoolhuishouding in al haar aspecten en geledingen. De 'Wergroep praktische punten' wordt in elk niveau georganiseerd en is vertegenwoordigd vanuit diverse disciplines. Een schoolorganigram is aanwezig waarop alle geledingen met de specifieke taakinvulling afleesbaar zijn.
- Alle teamleden worden zoveel als mogelijk betrokken bij de beleidsvoering. Dat gebeurt concreet via diverse werkgroepen i.v.m. praktisch-organisatorische als van pedagogisch-didactische aard.
- Er is een (te) uitgebreid schoolwerkplan dat een verzamelmap is van visieteksten, schoolafspraken, nascholingsbrochures, leerlijnen, werkdocumenten, ... We stellen vast dat door de veelheid aan gegevens (met overlappingen) de waardevolle elementen onvoldoende in de kijker komen. Het effectief gebruik ervan kan verhogen door het af te slanken naar wat wezenlijk in een schoolwerkplan thuishoort, m.n. de schoolwerking op vlak van uitgangspunten, praktisch-organisatorische afspraken en vooral pedagogisch-didactische afspraken. Uittreksels van leerplannen, syllabi met info, verslagen van pedagogische colleges, e.a. ... horen daar niet in thuis.
- Tevredenheidsonderzoeken worden nog niet expliciet georganiseerd. Recent werden ouders bevraagd maar de gegevens zijn nog niet gesynthetiseerd. Via de functioneringsgesprekken met de personeelsmandataris kunnen verwachtingen en eventuele knelpunten aan het licht komen. Uit deze gesprekken blijkt dat sommige teamleden te weinig kritisch ingesteld zijn en blijven steken in traditionele principes bij hun visie en handelen.
- Het behoort tot de taak van de pedagogische directie klasbezoeken te organiseren om voeling te houden met de werkvloer, voor een gelijkgerichte afstemming op vlak van inhoud, werkvormen en omgang, en opvolging van de gemaakte afspraken. Het ligt in de bedoeling van de directie daar binnenkort mee aan te vangen.
- Voor de wekelijkse pedagogische colleges wordt vooraf een agenda opgemaakt waaraan teamleden elementen kunnen toevoegen. Een teamlid fungeert als voorzitter. De besluitvorming gebeurt op democratische basis. Uit de verslagen van het pedagogisch college blijkt een gespreide aandacht voor aspecten van praktisch-organisatorische als van pedagogisch-didactische aard.
- Vanaf het eerste leerjaar is er gerichte taalsensibilisering voor vreemde talen. De kleuters kunnen op een speelse manier in contact komen met vreemde talen via liedjes en versjes en/of wanneer er anderstaligen in de klas zijn. Er is de nodige aandacht

voor een correct mondeling en schriftelijk taalgebruik van de leerkrachten. Outputgegevens over de taalvorderingen zijn eerder beperkt.

- Via het lokaal beleid en met betrokkenheid van alle onderwijsgegenden kan werk worden gemaakt van outputanalyse: schooleigen proeven op basis van de leerplannen, genormeerde tests al of niet van de Federatie, resultaten van outcomes,... In combinatie met o.a. tevredenheidsonderzoeken kunnen het opvoedings- en onderwijsaanbod evenals de gehanteerde werkvormen beter en maximaal afgestemd worden op de actuele noden en verwachtingen voor kwaliteitsvol onderwijs.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De bewakingsstrategie (voor alle leergebieden) ten aanzien van de leerplannen in het kleuteronderwijs.
- De werking van de euritmie- en de gymleerkracht, conform de regelgeving.
- De leerlijn voor leren leren op basis van de leerplannen in het lager onderwijs.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De organisatie van de euritmie in het lestijdenpakket.
- De aanvangsbegeleiding van nieuwe leerkrachten op school.
- De frequente nascholing (echter eenzijdig gericht).
- De structuur van de leerbegeleiding voor kinderen (met een extra hulpvraag).

Wat betreft het algemeen beleid:

- De degelijk uitgebouwde participatieve schoolstructuur.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In de kleuterafdeling een gevarieerd bewegingsaanbod voorzien.
- Overwegen om in de kleuterafdeling te werken met een streefwoordenschatlijst om het productief taalgebruik op te voeren.
- De lichamelijke opvoeding die gegeven wordt door de klastitularissen van de lagere school een kwaliteitsvolle invulling geven, conform de regelgeving.
- In het lager onderwijs de leerplandoelen gericht en gelijkgericht bewaken voor maximale leeransen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Afspraken vastleggen in verband met een zinvolle dagplanning als voorbereidings- en als werkdocument, in beide niveaus.
- Nascholingsinitiatieven verruimen naar de diverse leergebieden op schoolniveau en op leerkrachterniveau (persoonlijk ontwikkelingsplan).

- De eerstelijnszorg door de klastitularis in het lager onderwijs opvoeren: foutenfrequentie en analyse, effectieve differentiatievormen, onderwijsleerpakketten als informatiebron.
- Bij de zorgwerking de effectieve aanpak op de werkvloer in de focus plaatsen (= handelingsplan): onderliggende deelvaardigheden, ondersteunend materiaal, aangepaste werkvormen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het beleidsvoerend vermogen bijsturen van de pedagogisch-didactisch verantwoordelijke directie: klasbezoeken frequenteren, opvolgen van gemaakte afspraken, tevredenheidsonderzoeken uitvoeren.
- Het huidige schoolwerkplan omvormen tot een werkplan voor de school.

7. **ADVIES**

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor kleuteronderwijs en lager onderwijs.

8. **REGELING VOOR HET VERVOLG**

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Marc Boone

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: